

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. március 23.
(OR. en)

7478/22
ADD 1

ENER 99
ENV 265
COMPET 176
TRANS 171
CONSOM 69
IND 86
ECOFIN 254

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. március 23.
Címzett:	Jeppé TRANHOLM-MIKKELSEN, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Biz. dok. sz.:	COM(2022) 138 final - ANNEX
Tárgy:	MELLÉKLET a következőhöz: A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK Ellátásbiztonság és megfizethető energia: Az azonnali intézkedések és a télre való felkészülés opciói

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2022) 138 final számú dokumentum MELLÉKLETÉT.

Melléklet: COM(2022) 138 final - ANNEX

Brüsszel, 2022.3.23.
COM(2022) 138 final

ANNEX

MELLÉKLET

a következőhöz:

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI
TANÁCSNAK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS
BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Ellátásbiztonság és megfizethető energia:
Az azonnali intézkedések és a télre való felkészülés opciói**

MELLÉKLET

Az opciók áttekintése

A tagállamok, az érdekelt felek és a tudományos körök számos opciót vázoltak fel a magas villamosenergia-árak hatásának korlátozására irányuló sürgősségi intézkedések tekintetében. Ezen intézkedések a végső fogyasztók helyzetének könnyítését célozzák. Ezt a célt azonban a hosszabb távú átfogó zöld megállapodás, azon belül pedig a dekarbonizációs és energiahatékonysági célkitűzések sérelme nélkül kell elérni. Ahhoz, hogy ezek az ideiglenes és célzott kivételes intézkedések sikeresek legyenek, költségvetési szempontból kezelhetőnek kell lenniük, és nem veszélyeztethetik sem az ellátás biztonságát, sem az egyenlő versenyfeltételeket a belső piacon. Az egyes opciók kapcsán ismertetett előnyök és hátrányok nagyságrendje az ilyen opciók pontos kialakításának részleteitől függ. **I. – A fogyasztóknak nyújtott pénzügyi ellentételezéssel járó villamosenergia-piaci beavatkozások**

A. Beavatkozások a kiskereskedelem szintjén: közvetlen támogatás a fogyasztóknak utalványok, adókedvezmények vagy az „aggregátori modell” révén

A REPowerEU-közlemény új ideiglenes válságkezelési keretet jelentett be. Ez a keret lehetővé fogja tenni, hogy a tagállamok korlátozott mértékben közvetlen támogatásokat és likviditási támogatást nyújtsanak minden olyan vállalkozás számára, amelyet az Ukrajna elleni orosz agresszió, a kiszabott szankciók vagy a megtorló ellenintézkedések közvetlenül vagy közvetve érintenek, valamint támogatást tesz lehetővé a vállalkozások, különösen az energiaintenzív tevékenységet folytató fogyasztók energiaköltségei egy részének ellentételezéséhez. A közlemény azt is egyértelművé teszi, hogy a jelenlegi körülmények között a tagállamok valamennyi háztartás és mikrovállalkozás tekintetében szabályozhatják a kiskereskedelmi árakat.

A háztartási fogyasztók, különösen a szegények és a kiszolgáltatott helyzetben lévők, (de akár a vállalatok) védelmének egy másik módja az lehetne, ha a tagállamok „aggregátori modellt” alkalmaznának, amelynek keretében egy állami ellenőrzés alatt álló gazdálkodó egység villamos energiát vásárolna a piacon, és azt bizonyos fogyasztói kategóriák számára – közvetlenül vagy szolgáltatókon keresztül – az aktuális piaci áraknál alacsonyabb áron, például kötési ár alapján bocsátaná rendelkezésre. E megközelítésnek a hatályos villamosenergia-irányelv 5. cikkében és az állami támogatási szabályokban előírtakon túli kiterjesztését gondosan meg kell vizsgálni az egységes piac torzulásának elkerülése érdekében.

Ezen intézkedések többségét nemzeti szinten lehetne elfogadni.

Előnyök

Mivel ezek az opciók közvetlenül a fogyasztókat célozzák meg, különösen hatékonyak a magas árak végfelhasználókra gyakorolt hatásának enyhítésében. Rugalmasságot biztosítanak a tagállamoknak a támogatandó háztartási és üzleti fogyasztók kategóriái tekintetében, így figyelembe vehetők a nemzeti körülmények és a versenyszabályok. Azoknak a tagállamoknak, amelyek aggregátori modellt kívánnak létrehozni, dönteniük kell a modell kialakításának részleteiről, beleértve az értékesített mennyiségeket és azt,

hogy mely konkrét fogyasztói kategóriák/szolgáltatók élhetnének ezzel a lehetőséggel. A Bizottság iránymutatást adhatna egy ilyen modell megvalósításának módjáról, hogy biztosítottak legyenek az egységes piacon az egyenlő versenyfeltételek és a tisztességes verseny.

Hátrányok

Ez a lehetőség korlátozhatja a versenyt a kiskereskedelmi piacokon, amelyet az összes szolgáltatóval szembeni tisztességes és megkülönböztetésmentes bánásmód biztosításával kell enyhíteni. A REPowerEU-közleményhez mellékelt, a szabályozott árakra vonatkozó iránymutatás szemlélteti, hogy ez hogyan valósítható meg az aggregátori modell tekintetében.

Ha a fogyasztók nagy része részesülne a teljes áremelkedést kompenzáló támogatásban, a fogyasztás csökkentésére irányuló ösztönzők korlátozottabbak lennének. A fogyasztói költségeket csökkentő valamennyi opcióhoz hasonlóan ez is növelheti a fosszilis tüzelőanyagok felhasználását, az EU importfüggőségét, és növelheti az ellátás biztonságával kapcsolatos aggályokat. Ennek az opciónak az alkalmazhatósága a tagállamok költségvetési lehetőségeitől függ.

Költségek

A költségek és azok fedezésének módja az egyes fogyasztói kategóriák lefedettségére vonatkozó nemzeti döntésektől, valamint attól függ, hogy azok milyen mértékben enyhítik a fogyasztók pénzügyi terheit. Ezeket a döntéseket a tagállamok költségvetési mozgásterére is befolyásolja.

II. – Villamosenergia-piaci beavatkozás a nagykereskedelem szintjén: ármegállapítás a termelőknek nyújtott pénzügyi kompenzáció mellett

B. Beavatkozás a nagykereskedelem szintjén a fosszilis tüzelőanyagokat használó villamosenergia-termelők által fizetett tüzelőanyag-árakkal kapcsolatban

Ez a lehetőség a fosszilis forrásból előállított villamosenergia termelői által a tüzelőanyagért (szén, gáz, olaj, dízel) fizetett ár kompenzációját jelentené. Mivel ez védené a fosszilis forrásból előállított villamosenergia termelőit a nemzetközi árupiacokon jelenleg tapasztalható megugró árak hatásától, lehetővé tenné számukra, hogy a jelenleginél olcsóbban kínálják az általuk termelt villamos energiát. Ez az opció a gyakorlatban úgy valósulna meg, hogy a villamosenergia-termelőknek az állam megfizetné a tényleges tüzelőanyag-beszerzési költségeik (gáz, szén) és az ezen árak egy előre meghatározott referenciaára közötti különbséget.

Előnyök

Ez az opció várhatóan befolyásolja a fosszilis tüzelőanyagokat használó erőművek ajánlattételi magatartását az EU-ban, és valószínűleg az ezen erőművek által értékesített villamos energia költségének, és így a nagykereskedelmi piacon érvényesülő határárnak a csökkenését idézi elő. Ennek pedig alacsonyabb kiskereskedelmi árakhoz kell vezetnie.

Az opció pontos kialakításának jellemzőitől függően ez nem befolyásolná az erőművek ajánlati ársorrendjét, és így nem avatkozna bele a piac működésébe.

Hátrányok

Ha ezt az intézkedést nemzeti szinten vezetik be, az torzíthatja a villamos energia áramlását az (uniós és nem uniós) szomszédos országokban, és a villamos energiának a referenciaárat alkalmazó országokból az illetékes nem alkalmazó országokba történő áramlását idézheti elő a szűkösséggel, az ellátásbiztonsággal vagy a relatív költségekkel kapcsolatos megfontolások figyelembevétele nélkül.

A fosszilis tüzelőanyagok relatív árversenyképességét befolyásoló többi opcióhoz hasonlóan ez az opció is hátráltathatja a fosszilis tüzelőanyagok használatának csökkentésére irányuló erőfeszítéseket.

Költségek

A költségek mértéke és azok fedezetének módja választás kérdése lenne. A költségeket a villamosenergia-fogyasztók hozzájárulásaiból lehetne finanszírozni. Míg ezt a költséget elvben ellensúlyozhatja a nagykereskedelmi villamosenergia-áraknak az intézkedés által előidézett csökkenése, a fogyasztókra gyakorolt nettó hatás a fosszilis tüzelőanyagok árának változásától, az importált fosszilis tüzelőanyagok mennyiségétől és a szomszédos országokba exportált villamos energia mennyiségétől függne. Az ilyen intézkedések bevezetése csökkentené a többletnyereség adóztatásából származó bevételeket.

C. Beavatkozás a nagykereskedelem szintjén felső áthatár bevezetésével a nagykereskedelmi villamosenergia-piacon

Ez az opció azt jelentené, hogy a villamosenergia-árakat előre meghatározott szinten maximalizálnák.

Ahhoz, hogy folytassák a termelést az olyan tüzelőanyagot (pl. gáz, szén) használó termelők, melyek jelenlegi költségei mellett nem lehetséges a nyereséges termelés ársapka esetén, pénzügyi ellentételezésre lenne szükség a megtermelt villamos energia piaci ára és az előre meghatározott ársapka közötti különbség fedezésére. Szigorú szabályozásra lehet szükség annak biztosításához, hogy az ársapkát meghaladó villamosenergia-termelési kínálati árak (amelyek meghatározzák a pénzügyi ellentételezésre való jogosultságot) „ézszerűek” legyenek. Hasonlóképpen szabályozásra lehet szükség annak biztosítására, hogy azok a termelők, akiknek a költségei nem érik el az ársapkát, ne tegyenek mégis azt meghaladó ajánlatot (magasabb ár elérése érdekében). Ez végső soron az ajánlatok szigorú szabályozását teheti szükségessé, ami összetett problémákhoz vezethet.

Előnyök

Ez az opció korlátozná a nagykereskedelmi árakat, ami viszont alacsonyabb kiskereskedelmi árakat eredményezne. Ez az ársapka által közvetlenül nem érintett termelők esetében az inframarginális profitok csökkenéséhez vezetne.

Hátrányok

Ez az opció az egyes erőművek költségstruktúráinak és működési módjának részletes ismeretét követeli meg az igazgatási szervektől.

Hasonlóan a B. opcióhoz, **ha nem uniós szinten vezetik be**, ez az opció torzíthatja a villamos energia áramlását a belső piacon, és a villamos energiának az ársapkát alkalmazó országokból az illet nem alkalmazó országokba történő áramlását idézheti elő anélkül, hogy figyelembe lehetne venni a szűkösséggel kapcsolatos megfontolásokat.

Hasonlóan a B. opcióhoz, ez a lehetőség indokolatlanul előnyös lenne az EU szomszédai számára, akik a tagállamok által támogatott villamos energiát kapnának.

Végül ez az opció torzíthatja a villamos energia áramlását a belső piacon az árjelzés hiánya miatt, és ellátásbiztonsági kockázatokhoz vezethet.

A fogyasztói költségeket csökkentő valamennyi opcióhoz hasonlóan ez is növelheti a fosszilis tüzelőanyagok felhasználását, az EU importfüggőségét, és növelheti az ellátás biztonságával kapcsolatos aggályokat.

Költségek

Finanszírozásra lenne szükség a piaci ár és az ársapka közötti különbség kompenzálásához. E költség fedezését a korlátozottabb költségvetési mozgástérrel rendelkező tagállamok nehezebben tudnák biztosítani.

Idővel ellátásbiztonsági kockázatok merülhetnek fel az uniós piac differenciált árjelzésének elmaradása miatt, valamint a szabályozási bizonytalanságból adódóan. Hasonlóképpen a nem támogatott megújulóenergia-projektoktól is tartózkodnának a beruházók, mivel ezek piaci árbevétele alacsonyabb lenne (többek között azért is, mert a fogyasztók kevesebb ösztönzést éreznének arra, hogy hosszú távú villamosenergia-vásárlási szerződéseket kössenek megújuló forrásból származó energiára, mivel az ársapka csökkentené a magas árak elleni védekezés szükségességét).

D. Szabályozási beavatkozás a villamosenergia-piacon: egyes piaci szereplők nyereségének korlátozása

A nagykereskedelmi villamosenergia-piacokon az árat az összes kereslet kielégítéséhez szükséges utolsó forrás határozza meg. A fosszilis tüzelőanyagot felhasználó villamosenergia-termelők jelenleg rendkívül magas költségekkel szembesülnek a fosszilis tüzelőanyagok, valamint a szén-dioxid-kibocsátás árának emelkedése miatt. Ennek eredményeként magas lesz a villamos energia határára. A fosszilis tüzelőanyagoktól nem függő alapterhelési villamosenergia-termelők ebben a helyzetben nem rendelkeznek hasonló költségstruktúrával, és a beruházási döntés meghozatalának idején érvényes várakozásokat jóval meghaladó kiegészítő profitot érnek el.

A REPowerEU-közlemény 2. melléklete kimondja, hogy a tagállamok kivételesen dönthetnek úgy, hogy olyan adóintézkedéseket hoznak, amelyek az egyes villamosenergia-termelők által elért nyereség egy részét vonják el.

Az ilyen adóintézkedések által elérni kívánt célkitűzés **szabályozási beavatkozásokkal** is elérhető. Ez annak ideiglenes engedélyezésével valósítható meg, hogy a tagállamok olyan kötési árat állapítsanak meg vagy visszakövetelési mechanizmust vezessenek be, amely korlátozza a termelők túlzott mértékű nyereségét. Előfordulhat, hogy a vonatkozó kötési árat a különböző piaci szereplők eltérő jellemzőinek tükrözése érdekében differenciálni kell, és azt a nemzeti szabályozó hatóságoknak kell meghatározniuk. Ez az opció valójában **egyirányú különbözeti ügyletként** működik, ahol a kifizetések csak akkor válnak esedékessé, amikor a referenciaár (piaci ár) magasabb a kötési árnál. A REPowerEU-közleményben szereplő többletnyereség-adóhoz hasonlóan külön mechanizmusra lenne szükség az ilyen szabályozási beavatkozásból származó bevételek fogyasztók közötti újraelosztásához.

A tagállamok az új termelést támogató rendszereiket **kétirányú különbözeti ügyletek** rendszerévé alakíthatnák. Azáltal, hogy a villamosenergia-termelőkkel magas árak esetén visszafizettetné beruházási támogatásukat, ez a mechanizmus megakadályozná, hogy a jelenleg épülő új termelő egységek a jövőben olyan helyzetekben is támogatásban részesüljenek, amikor a piaci árak nagyon magasak és ingadozóak.

Amennyiben a földgázpiaci szereplők a jelenlegi válsághelyzet miatt túlzott hozamot realizálnak, például azért, mert az azonnali piacon jelentősen magasabb árakon képesek hosszú távon leszerződött mennyiségeket értékesíteni, e nyereségre hasonló adójellegű beavatkozások vonatkozhatnak.

Előnyök

Megfelelő kialakítás esetén ez az opció nem befolyásolja az árképzést a nagykereskedelmi villamosenergia-piacokon, megőrizve az EU-n belüli és kívüli kereskedelem jelzéseit és az ellátás biztonságát. Nem érinti az uniós szintű villamosenergia-kereskedelmet sem.

Az új beruházásokra vonatkozó támogatási rendszerek kialakításának reformja megnyithatja az utat a piac szerkezetének hosszabb távú változásai előtt.

Hátrányok

Ez a lehetőség önmagában nem csökkenti a fogyasztói árakat, de a keletkező bevételeket arra lehet felhasználni, hogy közvetlen segítséget kapjanak a magas árak által leginkább sújtott energiafogyasztók, például a háztartásoknak nyújtott utalványok és a vállalkozásoknak az állami támogatásokra és a versenyre vonatkozó szabályokkal összhangban nyújtott pénzügyi támogatás révén.

A nemzeti hatóságoknak ahhoz, hogy pontosan megállapíthassák, fennáll-e túlzott mértékű inframarginális profit, részletes információkkal kell rendelkezniük az energiatermelők költségeiről, amelyekhez esetleg nincs hozzáférésük. A gyors végrehajtás jogi kihívásokhoz vezethet, mivel a piaci szereplőket eltérően érinti.

A versennyel kapcsolatos kérdéseket gondosan meg kell vizsgálni és keretek között kell tartani a szabályozott kiskereskedelmi árakról és az inframarginális profitokra vonatkozó költségvetési intézkedésekről szóló bizottsági iránymutatás követése, valamint az állami támogatási szabályok betartása révén.

A rendkívüli adók bevezetése valószínűleg hatással lesz a befektetői biztonságra, ami azt jelentheti, hogy minden jövőbeli villamosenergia-termeléshez támogatásra lehet szükség. Ez a szabályozási kockázat a jövőben a magasabb tőkeköltésekben és a megújulóenergiaforrás-alapú termelés kiépítésének lassulásában fog tükröződni.

III. – Beavatkozások a gázpiacokon

E. Az EU-n belüli gázkereskedelemre vonatkozó ársávok

Ez az opció azon alapul, hogy meghatározzuk azt az egész EU-ra kiterjedő maximális árat, amelyen az összes uniós tagállam szolgáltatói kereskedhetnek a gázzal, vagy pedig olyan ársávot állapítunk meg, amelyen belül a gáz ára változhat. Egy ilyen ársapka vagy ársáv behatárolná az európai tőzsdéken való ajánlattételt. A maximált gázár lenne az új szerződéses referenciaár a hosszú távú és a származtatott ügyletek esetében.

Ahhoz, hogy ez az opció hatékony legyen, valamennyi tagállamban végre kellene hajtani.

Előnyök

Az európai gázkereskedelemre alkalmazott ársapka csökkentené a túlzott mértékű áringadozást és közvetlen hatásként alacsonyabb gázárakat eredményezne. Ez pedig csökkentené a gáztüzelésű erőművek által termelt villamos energia költségeit, továbbá mind a gáz, mind a villamos energia fogyasztói árát.

Hátrányok

Megfelelő szinten kellene meghatározni az ársapkát. Ha a gáz ársapkája túl alacsony, nehéz lesz több gázt beszerezni Európán kívülről. Ez akár arra is ösztönözheti az európai vállalatokat, hogy gázt exportáljanak olyan országokba, ahol az árak magasabbak. Az alacsonyabb ár ösztönözné a nagyobb gázfogyasztást, és ezáltal a kereslet növekedését Európában. E kockázat csökkentése érdekében ezt az opciót szigorú keresletszabályozásnak kellene kísérsnie. Ezek a tényezők együttesen a gázpiac további szűküléséhez vezethetnének, és kockázatot jelenthetnének a gázellátás biztonságára nézve.

Ha az egész EU-ban ugyanaz az ársapka lenne alkalmazandó, nehezzé válna annak biztosítása, hogy a gáz oda áramoljon, ahol szükség van rá, valamint annak szavatolása, hogy a hálózat képes biztonságosan működni, egyensúlyban tartva a keresletet és a kínálatot.

Azok a fogyasztók, akik hosszú távú szerződések keretében a felső korlátot meghaladó áron vásároltak gázt, a szerződéseik lejártáig nem részesülnének az ársapka előnyeiből.

Az ársapka szintjétől és alkalmazásának időtartamától függően az ársapka biztosíthatja kereskedelmi partnereinktől származó készletek beszerzését. Bizonytalan és nem látható azonban előre, hogyan reagálnának e partnerek az adminisztratív úton meghatározott árra. Előfordulhat, hogy bíróság előtt megtámadják ezt az opciót, és/vagy korlátozzák vagy felfüggesztik a szállításokat.

Költségek

A költségek a szolgáltatók ársapkára való reagálásától függő esetleges ellátási zavarokkal kapcsolatosak.

F. A nemzetközi szállítókkal megtárgyalt mennyiség és ár

Az is opció lehet, hogy konkrétabb gázmennyiségi célok és árcélok kerüljenek meghatározásra a különböző ellátási útvonalak/szállítók számára, és ezeket a mennyiségi és árcélokot a kereskedelmi partnereivel folytatott tárgyalásokra vonatkozó, uniós szinten koordinált közös stratégia alapján érné el az EU. Az ilyen irányárak a harmadik országokkal kötött szállítási szerződésekre vonatkoznának, de nem érintenék az EU-n belüli tranzakciókat (pl. a belső piaci kiegyenlítő szabályozás tekintetében).

A megfelelő árú LNG- és gázimport biztosítása érdekében az EU-nak hosszabb távú perspektívát kellene kialakítania a beszállítóival kialakított gázpartnerségek tekintetében, és ki kellene terjesztenie a tárgyalások hatókörét a hosszú távú hidrogénimport biztosítására.

Az ilyen partnerségek a következőkből állhatnának:

- Hosszú távú szerződések az **LNG- és a csővezetékes ellátás** növelésére;
- A hidrogénnel kompatibilis további **LNG-importkapacitásba** történő uniós beruházás;
- Egy 5–10 éves időtávra szóló **hidrogénpartnerség** az infrastruktúra létrehozása érdekében, valamint szilárd beruházási keret és partnerség (közös keret, amely biztosítaná a beruházások és a kereslet kiszámíthatóságát és stabilitását az EU-ban, valamint a stabil beruházási feltételeket a partnerországokban).

Egy ilyen tárgyalási stratégia sikerének kilátásai egy európai szintű közös megközelítés kialakításától függének.

Előnyök

E stratégia sikere esetén az Európa-szerte kialakult alacsonyabb ár jelentősen alacsonyabb gázárakat és megállapodás szerinti gázbehozatali mennyiségeket eredményezne. Ez pedig csökkentené a gáztüzelésű erőművek által termelt villamos energia költségeit, továbbá mind a gáz, mind a villamos energia fogyasztói árát.

Mivel ez az opció tárgyalásokon alapulna, és nem korlátozná semmilyen módon az EU-n belüli gázkereskedelmet (pl. a kiegyenlítő szabályozás tekintetében), elkerülhetők lennének az EU-n belüli gázáramlás zavarai.

Hátrányok

Ennek az opciónak a sikere végső soron a harmadik országbeli beszállítókkal folytatott vonatkozó tárgyalások eredményétől függ.

Költségek

Siker esetén ez az opció a földgáz beszerzési költségeinek tartós csökkenéséhez vezetne.